

Tehetséggondozás: felismerés – támogatás

A közelmúltban ünnepelték *Újvidéken* az 1895 óta iskolaként működő, mai nevén **Svetozár Markovic Gimnázium** fennállásának 50. évfordulóját. Az intézmények kiemelkedő eseményei fontos szerepet tölthetnek be diákjaik identitásában, az elődök megbecsülésében, a tanárok példamutató életvitelének és a példamutató munkásságának megismertetésével.

A magyar gyökerekkel rendelkező gimnázium kiváló tanára **Muhi Béla**, okleveles fizikus, fizika- és kémiatanár, munkásságának szerves része a közösségért végzett tevékenység. A Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesületének alapító alelnöke, a Vajdasági Magyar Tankönyv Tanács elnöke, a GENIUS Tehetséggondozó Mozgalom létrehozója és elnöke, az Apáczai Nyári Akadémia, a pedagógusok akkreditált tanártovábbképzéseinek egyik főszervezője, a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács tagja, s nem utolsósorban a szülővárosában, Zentán működő budapesti Corvinus Egyetem Kertészettudományi Kar Határon Túli Levelező Tagozatának konzulens tanára.

Muhi Béla tollából jelent meg az a könyv, mely kiválóan összegzi a tehetséggondozás elméletének fő kérdéseit, és nagyon jól szemlélteti - a vajdasági konkrét példákkal - a tehetséggondozás gyakorlati megvalósításának lehetőségeit. A kötet címe: **Tudás – Tehetség – Támogatás**, önmagában jelzi, hogy ezek a fogalmak feltételezik egymást, hogy kiteljesedésük feltételrendszerében jelentős szerepe van az adottságnak, a családnak, az iskolának, a támogató, lehetőséget teremtő szervezeteknek.

Vajdaságban a tehetséggondozásnak elismerésre méltó hagyománya van, ahogy Muhi Béla írja „, az eredmények beszédesek, van mivel büszkélkednünk”. Ezt a kötet kiválóan prezentálja. A 150 oldalas keménytáblás, esztétikus kivitelű mű első fele (90 oldal) az elmélet, második része pedig képekkel és ismertetésekkel teszi szemléletessé a különböző diákversenyek eredményeit, valamint interjúkkal mutatja be az elkötelezett, sőt kitüntetésekkel is elismert tanárok tevékenységének sikereit.

A könyvet a szerző elsősorban a vajdasági diákoknak, egyetemi hallgatóknak, pedagógusoknak és szülőknek ajánlja. **A kötetet azonban nagy haszonnal forgathatják Kárpát-medencében a diákok, tanárok, szakemberek egyaránt.** A szerző ugyanis összegzi az alapvető fogalmak szinonimáit, ezzel is elősegítve, hogy a tehetség nem egyszerűen csak adottság, hanem jelentős tényezői a kreativitás, a motiváltság, a teljesítmény. Mindez nem nélkülözheti a környezet támogatását! A tankönyvekből legismertebb Guilford és Hoepfner alapkoncepciójával a kreatív képességekről, szinte minden didaktikai és pszichológiai munkában találkozunk, ezek a fluencia, a flexibilitás, az originalitás, redefiniálás, az elaboráció és a szenzitivitás, de ezek nem ismertek kellően, nem ismerik, nem használják az ismereteket a gyakorlatban. Jelen esetben ezt *Muhi Béla nagyon jól, sok oldalról közelíti meg, s nagyon jól szemlélteti*, hogy a tehetségnek csak egyik eleme a kreativitás. Ezért is a szerző lépésről lépésre haladva - a tehetség kibontakoztatása érdekében - bemutatja a különböző intelligenciamodellek fő meghatározó jellemzőit is.

A kötet olyan támaszt nyújt a pedagógusnak, mely eleve felkínálja az elmélyülést a feladatok megfogalmazásában, a diák támogató irányának megtalálásában. Nagyon szemléletes példa erre Guilford modellje, miszerint az intellektus három egymással interakcióban álló komponense a működés, a tartalom és az eredmény. Amire feltétlenül oda kellene figyelni, az a *működés folyamata*, vagyis az **értelmezés képessége, az emlékezet képessége, a divergens gondolkodás képessége, a konvergens gondolkodás képessége és az értékelés képessége.** **Hogy állunk ezzel a tanításban? Milyen alapvető problémáink is vannak a szövegértéssel? Mivel fejlesztjük az emlékezetet?**

A fenti kérdések újragondolása és megválaszolása, megvalósítása napi feladat az iskolában, a családban. **A kötet a fogalmi háttér érthető, rövid értelmezésével kiválóan hozzájárul a problémák felismeréséhez.** Kapaszkodjunk tehát a szerző többször megfogalmazott gondolatához: „*A gyerekek többsége tehetségígéretként jön a világra.*”

Logikus: **a tehetséget fel kell ismerni!** A szerző csokorba szedte azokat a jellemző tulajdonságokat, melyek megmutatkoznak az ismeretszerzés folyamán, a motivációban, a diák kreativitásában és szociális viselkedésében. Ők azok, akik kritikusak, megbízhatóak, s felelősséget tudnak vállalni tervezésben, szervezésben. **Az iskola szerepe, jelentősége, a pedagógus tevékenysége, felelősége igen nagy a tehetség támogatásában.** A támogató tevékenység elsődleges színtere a tanóra, a jól szervezett munka, az önállóságot, kreativitást, kutatást elősegítő módszerek alkalmazása.

Az iskolai tevékenységet nagyon jól támogatják a **Tehetségpontok**, melyek a Magyar Génius Program kezdeményezésére jöttek létre. A szerző konkrét példákkal szemlélteti azokat a nemzetközi szinteket a tehetséggondozásban, amelyekkel mindannyiunkat további gondolkodásra, reflektálásra késztet. Ilyen példa Szingapúr, mely „mára az egyik leghatékonyabb oktatási rendszerré lépett elő”.

S milyen a vajdasági gyakorlat? A szerző példásan mutatja be, hogy gazdag örökséggel rendelkezik Magyarország és Szerbia is a tehetséggondozásban, hisz az iskolák nagy hangsúlyt fektettek az önképzőköri, szakköri tevékenységre, a versenyek szervezésére korábban is. Az utóbbi évek jelentős eseménye, hogy a szervezett környezeti feltételek javultak. Az egyik kiemelkedő vajdasági szervezet a GENIUS mozgalom, mely a Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesületének keretében jött létre, s tagja a magyarországi Nemzeti Tehetségsegítő Tanácsnak. Majd megalakult a Vajdasági Tehetségsegítő Tanács, mely összefogja a vajdasági köz- és felsőoktatásban tanuló tehetséges diákokat segítő tevékenységeket. A kötet nagyon szemléletesen ismerteti a 2008-ban országgyűlési határozattal létrejött Nemzeti Tehetség Programot, folyamatosan segítve az olvasót az internetes eligazodásban is.

A vajdasági példákban megismerhetjük az Óbecsei tehetségnapot, a zentai székhelyű tehetséggondozó tudományos műhely munkáját, a GENIUS programot részletes útmutatóval, mellyel a szerző segíti a bekapcsolódást diáknak, tanárnak és szülőnek egyaránt.

A nemzet tehetségeiért című fejezetben pedig találkozunk a vajdasági „díjazottak” jelentős csoportjával, Szórád Endrével, Máriás Ildikóval, Szabó Matuz Magdolnával, Viakter Blankával, dr. Muhi B. Bélával, Wilhelm Józseffel, Klenanc Miklóssal és az életműdíjas Muhi Bélával, a kötet szerzőjével. Gratulálunk nekik egyetértve Muhi Béla gondolataival: *„Bízok a mai fiatalokban, nem szabad azonban elhanyagolni a szülői és tanári nevelés hatását: az anyanyelvi, a nemzet és a valláson alapuló erkölcsi elvek továbbra is alapvető építőkövei a társadalomnak.”*

- o -

Muhi Béla: Tudás – Tehetség – Támogatás. A tehetséggondozás elmélete és gyakorlata. Thurzó Lajos Művelődési – Oktatási Központ, Zenta, 2013. 150 o. A kötet a Nemzeti Tehetség Program keretében a magyarországi Emberi Erőforrások Minisztériumának támogatásával jelent meg.